

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **114677** (13) **U**
(51) МПК (2017.01)
A01M 5/00
G06K 9/22 (2006.01)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2016 10603	(72) Винахідник(и): Виноград Наталія Олексіївна (UA), Шуль Уляна Андріївна (UA)
(22) Дата подання заявки: 20.10.2016	
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 10.03.2017	(73) Власник(и): ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО, вул. Пекарська, 69, м. Львів, 79010 (UA)
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 10.03.2017, Бюл.№ 5	

(54) СПОСІБ ОЦІНЮВАННЯ ВИДОВОГО І КІЛЬКІСНОГО СКЛАДУ ЛІТАЮЧИХ КОМАХ У ТРИВИМІРНОМУ ПРОСТОРІ

(57) Реферат:

Спосіб оцінювання видового і кількісного складу літаючих комах включає відловлювання комах. На будь-якому засобі пересування або у руках дослідника розміщують екран з клейкою поверхнею та здійснюють проходження визначеної дистанції. У польових умовах проводять первинне ентомологічне оцінювання, здійснюють підрахунок загальної кількості зафіксованих об'єктів, визначають щільність літаючих об'єктів в одиниці обстеженого повітряного простору і об'єм повітряного простору, з якого проведено виловлювання комах. У відповідній до регламентів роботи з особливо небезпечними інфекціями упаковці транспортують у лабораторію для проведення індикації патогенних біологічних агентів у виловлених біотичних об'єктах.

UA 114677 U

Корисна модель належить до медицини і біології, зокрема епідеміології, дезінфектології та ентомології, і може бути використана для оцінювання видового і кількісного складу літаючих комах у тривимірному просторі під час проведення санітарно-епідеміологічної розвідки території у мирний і особливі періоди часу, у тому числі при веденні бойових дій.

Проблема захисту населення від збудників трансмісивних інфекцій, переносниками яких є мухи, комарі, мокреці, гнус тощо, є актуальною у планетарному масштабі. Для визначення і оцінювання територій ризику щодо трансмісивних інфекцій необхідно знати видовий і кількісний склад векторів, які формують складні екологічні зв'язки у різних типах осередків. Моніторинг територій щодо векторів проводиться також і для захисту контингентів військ і цивільного населення від нападу кровосисних комах, які можуть бути використані супротивником як засоби доставки патогенних біологічних агентів (ПБА) у разі використання біологічної зброї.

Отримання достовірних ентомологічних даних є трудомістким процесом, що вимагає тривалого спостереження. На сучасному етапі застосовується декілька груп способів, що ґрунтуються на використанні хімічних субстанцій (атрактантів), фізичних впливів (світловий і несвітловий діапазон хвиль), які приваблюють комах до розмаїтих пристроїв-уловлювачів, переважно це стаціонарні пункти довготривалого спостереження у сезони активності комах.

Відомий як найближчий аналог спосіб оцінювання видового і кількісного складу літаючих комах у тривимірному просторі, що включає відловлювання комах, яких приваблюють з певного невизначеного радіуса від встановлених уловлювачів [Писаренко В.Н. Фитосанитарный мониторинг / В.Н. Писаренко, П.В. Писаренко // Защита растений: Фитосанитарный мониторинг, методы защиты растений. Интегрированная защита растений. - Полтава 2007. - 256 с.], що вимагає тривалого часу і не дозволяє оцінити щільності особин комах на одиницю повітряної маси.

В основу корисної моделі поставлена задача створення способу оцінювання видового і кількісного складу літаючих комах у тривимірному просторі, який би дав можливість у короткий час визначити наявні вектори і оцінити ентомологічний стан конкретної території з огляду на безпеку контингентів осіб, які там перебувають або будуть передислоковані у конкретний відрізок часу.

Поставлена задача вирішується тим, що у способі оцінювання видового і кількісного складу літаючих комах, що включає відловлювання комах, згідно з корисною моделлю, на будь-якому засобі пересування або у руках дослідника розміщують екран з клейкою поверхнею та здійснюють проходження визначеної дистанції, після чого у польових умовах проводять первинне ентомологічне оцінювання, здійснюють підрахунок загальної кількості зафіксованих об'єктів, визначають щільність літаючих об'єктів в одиниці обстеженого повітряного простору і об'єм повітряного простору, з якого проведено виловлювання комах, та у відповідній до регламентів роботи з мікроорганізмами 1-2 групи патогенності упаковці транспортують у лабораторію для проведення індикації ПБА у виловлених біотичних об'єктах.

Пропонований спосіб дозволяє виловлювати літаючих комах з тривимірного простору заданої конфігурації шляхом переміщення екрана з клейкою поверхнею, останній може бути розміщений на будь-якому засобі пересування або у руках дослідника. Це дозволить дослідити кількісний і видовий склад усіх літаючих особин безпосередньо в польових умовах або в лабораторіях і провести оперативно оцінювання ентомологічної обстановки, визначити домінуючі види і ступінь їх епідеміологічної значущості як важливу складову при оцінюванні санітарно-епідеміологічної обстановки в районі здійснення санітарно-епідеміологічної розвідки. Тим самим, за короткий час буде можливість прийняти адекватні протиепідемічні заходи для захисту контингентів, які потенційно можуть підпасти під ризик нападу комах, а також вибрати відповідний алгоритм проведення індикації на етапі лабораторного дослідження біотичних об'єктів, у тому числі комах.

Спосіб здійснюють таким чином. На будь-якому засобі пересування або у руках дослідника розміщують екран з клейкою поверхнею. Використовують рамки-фіксатори двох розмірів: 0,5 × 0,5 м (піший варіант) і 1,0 × 1,0 м (транспортний варіант), у разі необхідності можуть застосовуватися будь-які інші параметри. Проводять вибір з наявних прозорих поліетиленових чи інших плівок, на одній стороні яких нанесено клейову основу. Це можуть бути монтажні та інші прозорі плівки товщиною 0,100-0,155 мм з модифікованим поліакрилатним клеєм зі середніми клеючими властивостями, до прикладу "OracalMT-95", "Oratape" серії MT80P/HT95. Стрічку закріплюють клейкою стороною назовні у рамку-фіксатор і розміщують у напрямку руху.

Напрямок і дистанція руху визначається завданням санітарно-епідеміологічної розвідки, але має бути не менше 100 м. Оптимальна швидкість руху транспортного засобу складає 15-20 км/год., що дозволяє не порушити морфологію виловлених об'єктів у момент їх фіксації на клейкій поверхні.

Після виконання завдання (проходження дистанції) з відловлювання літаючих комах здійснюють підрахунок загальної кількості зафіксованих об'єктів. Визначають щільність літаючих об'єктів в одиниці обстеженого повітряного простору за формулою:

$$Q_v = \frac{N_v}{V}, (1),$$

5 де Q_v - кількість об'єктів 1 м³ дослідженої території, екз/м³;

N_v - загальне число виявлених об'єктів на клейкій поверхні екрана, екз.;

V - об'єм повітряного простору, з якого проведено виловлювання комах, м³.

Обраховують об'єм повітряного простору, з якого проведено виловлювання комах за формулою:

$$10 \quad V = S_{sc} \times (Sp \times t), (2),$$

де V - об'єм повітряного простору, з якого проведено виловлювання комах, м³;

S_{sc} - площа екрана клейкої стрічки, м²;

Sp - швидкість руху транспорту (дослідника), км/год.;

t - тривалість виконання завдання об'єктів на дистанції, год.

15 Проводять первинне ентомологічне оцінювання у польових умовах. Потім клейку поверхню накривають тонким прозорим целофаном, плівку звільняють з рамки-фіксатора. обережно складають, здійснюють пакування, відповідно до стандартних процедур при роботі з особливо небезпечними інфекціями, для подальшого транспортування у лабораторію з метою проведення індикації ПБА у виловлених біотичних об'єктах.

20 Приклад здійснення способу. Дослідник, тримаючи екран площею 1 м² клейкою стороною назовні, пересувається зі швидкістю 6 км/год. впродовж 20 хвилин (0.3 год.). Проводимо розрахунки за наступним алгоритмом:

1. Розраховуємо об'єму повітря (V), з якого дослідником проведено виловлювання комах, використовуючи наведену вище формулу (1):

$$25 \quad V = 1 \times (6 \times 0,3) = 1,8 \text{ м}^3;$$

2. Здійснюємо візуальний підрахунок кількості усіх фіксованих на екрані комах (N_v). Отримуємо значення 360 екземплярів.

3. Розраховуємо щільність літаючих об'єктів в одиниці обстеженого повітряного простору (Q_v) за формулою (2):

$$30 \quad Q_v = \frac{360}{1,8} = 200 \text{ екз/м}^3.$$

4. Надсилаємо інформацію у відповідні установи про результати вимірювань, проводимо пакування екрана з виловленими об'єктами та транспортуємо до лабораторії.

35 Таким чином, запропонований спосіб оцінювання видового і кількісного складу літаючих комах у тривимірному просторі дозволяє у короткий час оперативно провести визначення епідеміологічно значимих комах, переносників збудників особливо небезпечних трансмісивних інфекцій, що дозволяє своєчасно організувати і запровадити заходи щодо захисту людей від цих біологічних загроз.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

40 Спосіб оцінювання видового і кількісного складу літаючих комах, що включає відловлювання комах, який **відрізняється** тим, що на будь-якому засобі пересування або у руках дослідника розміщують екран з клейкою поверхнею та здійснюють проходження визначеної дистанції, після чого у польових умовах проводять первинне ентомологічне оцінювання, здійснюють підрахунок загальної кількості зафіксованих об'єктів, визначають щільність літаючих об'єктів в одиниці обстеженого повітряного простору і об'єм повітряного простору, з якого проведено виловлювання комах, та у відповідній до регламентів роботи з особливо небезпечними інфекціями упаковці транспортують у лабораторію для проведення індикації патогенних біологічних агентів у виловлених біотичних об'єктах.

50

Комп'ютерна верстка Г. Паяльніков

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601